

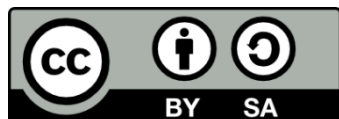
Λογοτεχνική Μετάφραση I

Ενότητα 4: Περί ύφους

Τιτίκα Δημητρούλια

Τομέας Μετάφρασης

Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περί ύφους

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Στόχοι της ενότητας

Στόχος της ενότητας είναι:

1. Να παρουσιάσει την έννοια του ύφους
2. Να δείξει τη σημασία της στη λογοτεχνική μετάφραση

Το ύφος

- Μια ρευστή κατηγορία
- Μια διεπιστημονική κατηγορία
- Συνυφασμένο με τη ρητορική, τη σημειωτική, τη γλωσσολογία και ειδικότερα την ανάλυση λόγου

Το ύφος στη γλωσσολογία

η γλώσσα σε χρήση, σε συγκριμένες δηλαδή περιστάσεις επικοινωνίας:

- γλωσσική ποικιλότητα
- επίπεδα λόγου/ύφους
- Τύποι και είδη κειμένων της πρακτικής επικοινωνίας

Το ύφος στις λογοτεχνικές σπουδές

- **ιδιοπροσωπία** του συγγραφέα,
- υπό την επίδραση του **συλλογικού ύφους** στις διάφορες εκδοχές του.

Ενδεικτικά στοιχεία ύφους

- Η σύνταξη είναι φορέας σημασίας.
- Η στίξη είναι φορέας σημασίας
- Απόλυτη συνωνυμία δεν υπάρχει
- Σημασία των σχημάτων λόγου

Στοιχεία ύφους II

- Δήλωση και συνδήλωση
- Επίπεδο ύφους, κοινωνιόλεκτοι, διάλεκτοι
- Στην περίπτωση που δεν μπορεί να υπάρξει ανασύσταση του επιπέδου λόγου, λειτουργεί η τεχνική της αναπλήρωσης (compensation), αναπληρώνεται δηλαδή σε άλλο σημείο του κειμένου η έλλειψη.
- Λεξιλογικός πλούτος και πενία

- Νεολογισμός
- Μέρη του λόγου και η αναλογία τους
- Πρόταση, λειτουργία και ρυθμός
- Γραμματικό γένος και αριθμός
- Παθητική και ενεργητική φωνή
- Χρόνοι του ρήματος
- Στιχουργική

Ύφος του μεταφραστή

«η έννοια του ύφους του μεταφραστή είναι καίρια για την αναγνώριση της μετάφρασης ως λογοτεχνικής δραστηριότητας. Οι Leech και Short υποστηρίζουν ότι ο στόχος της υφολογίας της λογοτεχνίας είναι μια αντίληψη της τέχνης του συγγραφέα: «το ύφος του Henry James αξίζει, θεωρούμε, να το μελετήσουμε μόνο επειδή μας λέει κάτι σημαντικό για τον James ως τεχνίτη της λογοτεχνίας, αλλιώς δεν επρόκειτο να ασχοληθούμε καν» ([1981] 2007, 11). Αντίστοιχα, για να παρουσιάζει ενδιαφέρον η μελέτη της δουλειάς των μεταφραστών, θα πρέπει να τους θεωρούμε επίσης τεχνίτες της λογοτεχνίας» (Saldanha 2011b, 237, το παραθέτει στο 2014, 100).

Ένα παράδειγμα: σχήματα λόγου – μεταφορά

μεταφορά [metaphor]

Η πρώτη μελέτη του φαινομένου ανάγεται στον Αριστοτέλη που αντιμετωπίζει τη μεταφορά ως είδος υπόρρητης σύγκρισης (παρομοίωσης) βασισμένης σε προϋπάρχουσες ομοιότητες (π.χ. *Η καρδιά του είναι πέτρα = Η καρδιά του είναι σαν πέτρα*). Από εκεί ξεκινά η λεγόμενη κλασική παράδοση που βλέπει τη μεταφορά ως απλό σχήμα λόγου ή διακοσμητική προσθήκη στην κυριολεκτική γλώσσα. Άμεση συνάρτηση της προσέγγισης αυτής είναι η παραδοχή ότι κάθε μεταφορική διατύπωση μπορεί να αντικατασταθεί από κυριολεξία με την ίδια σημασία. Ο ακροατής/αναγνώστης αναγνωρίζει τη μεταφορά ακριβώς λόγω της απόκλισής της από την κυριολεξία και προσπαθεί να ανασκευάσει τη σημασία ανατρέχοντας πάντα στις κυριολεκτικές σημασίες των εμπλεκόμενων όρων και στη σημασιακή σύγκρουση που προκαλεί η μεταφορική τους χρήση. Η ερμηνεία λ.χ. της έκφρασης *Η ελπίδα πέθανε* προϋποθέτει την αναγνώριση από τον ακροατή της ασυμβατότητας των σημασιολογικών χαρακτηριστικών [μη ζωντανό], που χαρακτηρίζει την έννοια «ελπίδα», και [ζωντανό], που χαρακτηρίζει το υποκείμενο του «πεθαίνω», καταλήγοντας στη σημασία «η ελπίδα δεν υπάρχει πια».

Η επισήμανση του Black ότι η μεταφορά είναι γνωσιακό εργαλείο επανέρχεται συστηματικά στο ρεύμα της γνωσιακής γλωσσολογίας που αναβαθμίζει τη μεταφορά από τρόπο έκφρασης σε τρόπο σκέψης. Το έργο των Lakoff & Johnson επιδιώκει να ανατρέψει ουσιαστικά τη θέση ότι η μεταφορά υποκαθιστά απλώς μια κυριολεξία που έχει την ίδια σημασία. Εφόσον η μεταφορική έκφραση αντανακλά έναν ιδιαίτερο τρόπο σκέψης δεν μπορεί να αντικατασταθεί, τουλάχιστον χωρίς σημαντική απώλεια νοήματος, από μη μεταφορική. Ως ιδιαίτερος τρόπος σκέψης η μεταφορά δομεί τις συλλογιστικές διαδικασίες και επιδρά στη συμπεριφορά, ενώ η μετακίνηση της έμφασης από το γλωσσικό στο γνωσιακό επίπεδο φέρνει ακριβώς στο προσκήνιο την έκταση των μεταφορικών αντιστοιχιών στην καθημερινή γλώσσα. Σύμφωνα με τους Lakoff & Johnson (1999, 45) η εννοιακή μεταφορά [conceptual metaphor] είναι ο μηχανισμός που επιτρέπει την πρόσβαση σε μια αφηρημένη έννοια (υποκειμενική εμπειρία) μέσω μιας απτής και συγκεκριμένης (αισθησιοκινητικής εμπειρίας), ενώ η γλώσσα αντανακλά απλώς τη σύλληψη του αφηρημένου μέσω του συγκεκριμένου. Για παράδειγμα, η μεταφορά που επιτρέπει τη σύλληψη του χρόνου ως κινούμενου αντικειμένου (με το μέλλον να κινείται προς τον ομιλητή) παρέχει το κίνητρο για πολλές χρονικές εκφράσεις σε διάφορες ινδοευρωπαϊκές και μη γλώσσες, και συγχρόνως δομεί και καθορίζει τους συλλογισμούς περί χρόνου.

Λεξικό Γλωσσολογικών Όρων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα: μεταφορά

Εκφράσεις όπως ΕΡΧΟΝΤΑΙ δύσκολα χρόνια, ΠΑΕΙ καιρός, ΠΛΗΣΙΑΖΕΙ η ώρα, ΦΤΑΝΟΥΝ τα Χριστούγεννα, ΠΕΡΙΜΕΝΩ με ανυπομονησία το μέλλον, Τα χρόνια ΕΡΧΟΝΤΑΙ και ΠΕΡΝΑΝΕ (οι μεταφορές είναι με κεφαλαία) πραγματώνουν γλωσσικά τη συγκεκριμένη μεταφορική αντιστοιχία.

Η αντίληψη του παρελθόντος ως χωρικά τοποθετημένου πίσω από τον ομιλητή είναι λογική συνεπαγωγή της ίδιας μεταφοράς (π.χ. Δεν πρέπει να κοιτάς συνέχεια ΠΙΣΩ, τα ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ, ΣΤΡΟΦΗ στο παρελθόν κ.ο.κ.).

Ο ισχυρισμός των γνωσιακών γλωσσολόγων είναι ότι δεν μπορούμε να σκεφτούμε και να μιλήσουμε για τον χρόνο μόνο κυριολεκτικά, αφού τα εννοιακά και γλωσσικά μας συστήματα είναι μεταφορικά δομημένα σε μεγάλο βαθμό και οποιαδήποτε κυριολεξία για τον χρόνο θα πρέπει να είναι συμβατή με τις όποιες συνεπαγωγές προκύπτουν από τη μεταφορά.

Οι βασικές ιδιότητες της εννοιακής μεταφοράς είναι:

- α) η συμβατικότητα, αφού αποτελεί μέρος του σταθερού εννοιακού (και επομένως και γλωσσικού) συστήματος·
- β) η συστηματικότητα, αφού μια μεταφορική αντιστοιχία μπορεί να εξηγήσει την πολυσημία πολλών λέξεων (βλ. το παράδειγμα του χρόνου, που αναφέρθηκε παραπάνω)·
- γ) η μονοκατευθυντικότητα», δεδομένου ότι κατά κανόνα το αφηρημένο και υποκειμενικό δομείται και εκφράζεται από το απτό και αισθησιοκινητικό, και όχι αντίστροφα· και
- δ) η παραγωγικότητα, αφού ανά πάσα στιγμή η συμβατική μεταφορική αντιστοιχία μπορεί να επεκταθεί σε νέες εκφράσεις (π.χ. η έκφραση *Ο χρόνος περνάει σαν βολίδα* μπορεί να μην είναι τόσο συμβατικοποιημένη όσο οι προηγούμενες, είναι ωστόσο απόλυτα κατανοητή αφού συνάδει με την υπάρχουσα γενική συμβατική μεταφορά).

Η τελευταία ιδιότητα συνιστά και επιχείρημα για τη γνωσιακή υπόσταση της μεταφοράς. Η δυνατότητα παραγωγικής επέκτασης της συμβατικής μεταφοράς σε νέες εκφράσεις δείχνει ακριβώς ότι η μεταφορική αντιστοιχία είναι ενεργή για τους ομιλητές και δεν αποτελεί κατάλοιπο προγενέστερου σταδίου στην ιστορία της γλώσσας. Για τους γνωσιακούς γλωσσολόγους, επομένως, οι συμβατικές καθημερινές μεταφορές δεν είναι «νεκρές», όπως στην αριστοτελική κλασική παράδοση, ενώ οι λογοτεχνικές μεταφορές συνίστανται ακριβώς στη δημιουργική εκμετάλλευση συμβατικών αντιστοιχιών.

Η σύγχρονη έρευνα στρέφεται στον εντοπισμό των πρωταρχικών μεταφορών που ανάγονται σε καθολική πρώιμη εμπειρία και στη μελέτη της νευρωνικής τους πραγμάτωσης στο πλαίσιο των νευροεπιστημών.

Αντιστοιχίες όπως ΤΟ ΠΟΛΥ ΕΙΝΑΙ ΕΠΑΝΩ, ΓΝΩΡΙΖΩ ΕΙΝΑΙ ΒΛΕΠΩ, Η ΑΛΛΑΓΗ ΕΙΝΑΙ ΚΙΝΗΣΗ, ΟΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΘΕΣΕΙΣ/ΤΟΠΟΘΕΣΙΕΣ, Ο ΧΡΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ, ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ, ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΦΥΣΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ είναι μερικές μόνο από τις πρωταρχικές μεταφορές που έχουν καταγραφεί.

Η έμφαση των γνωσιακών γλωσσολόγων στη σωματική, αισθησιοκινητική βάση της μεταφοράς έχει κατακριθεί από ψυχαναλυτικές προσεγγίσεις που εστιάζουν στη βιωματική της διάσταση και στον ρόλο του ψυχισμού στη διαμόρφωση της μεταφορικής σημασίας. Ωστόσο, τόσο η γνωσιακή όσο και η ψυχαναλυτική προσέγγιση συγκλίνουν στην αναβάθμιση του ρόλου της μεταφοράς κατά την εξήγηση των γλωσσικών φαινομένων.

Κ. Νικηφορίδου,

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/glossology/show.html?id=38

Μετάφραση της μεταφοράς

Τύποι εικόνων

- **συγκεκριμένες εικόνες**, τις οποίες συλλαμβάνει η φαντασία.
- **συγκινησιακές (ή αποδυναμωμένες) εικόνες**, τις οποίες αντιλαμβάνεται το συναίσθημα.
- **νεκρές εικόνες**, που γίνονται αντιληπτές νοητικά (όπου εικόνα ίσον μεταφορά για την πραγμάτευσή μας). (Vinay & Darbelnet 1958/1977, 199).

Τρόποι μετάφρασης της μεταφοράς κατά Newmark

Εννοεί τον μεταφορικό λόγο εν γένει

- Αναπαραγωγή της ίδιας εικόνας.
- Αντικατάσταση με μια τυπική εικόνα της γλώσσας στόχου.
- Παρομοίωση που διατηρεί τη σημασία.
- Παρομοίωση συν επεξήγηση.
- Επεξήγηση μόνο.
- Παράλειψη.
- Αναπαραγωγή της μεταφοράς και επεξήγηση.

Αναφορά στη γλωσσική ποικιλότητα

- Διάλεκτος, οριζόντια, γεωγραφική ποικιλία
- Κοινωνιόλεκτος, κάθετη, κοινωνική ποικιλία

Βλ. περισσότερα για τη γλωσσική ποικιλότητα και τη σχέση της με τη μετάφραση, βλ. Ανοικτό Ακαδημαϊκό Μάθημα «Ανάλυση και παραγωγή λόγου Ι».

Ένα παράδειγμα

Η χρήση του διαλεκτικού στοιχείου στον Andrea Camilleri

- χρησιμοποιεί μια σύνθετη γλώσσα, μείξη πρότυπης και διαλεκτικής (σικελική διάλεκτος) σε διάφορες δόσεις, με αρκετά δάνεια (αγγλισμούς κυρίως).
- Στα ελληνικά, η γλώσσα αυτή δύσκολα μπορεί να αποδοθεί, όπως άλλωστε και σε άλλες γλώσσες, ειδικά όσο πιο απομακρυσμένες είναι από την ιταλική, όπως φαίνεται από τα στοιχεία που έχουν συλλέξει οι πιστοί θιασώτες του συγγραφέα στην ιστοσελίδα τους.
- Κάποιοι ανατρέχουν σε ιδιώματα του Νότου, όπως ο γάλλος μεταφραστής του Serge Quadrianni, επειδή ακριβώς υπάρχει το μασσαλιώτικο στοιχείο που μπορεί να βοηθήσει σε ένα βαθμό.
- Κάποιοι άλλοι φτιάχνουν μια καινούργια, τεχνητή γλώσσα.
- Άλλοι εξουδετερώνουν το διαλεκτικό στοιχείο, όπως στην ελληνική περίπτωση.

Jon Rognien, νορβηγός μεταφραστής του Camilleri, *La Nota del Traduttore*

Αυτή είναι η ερώτηση που μου κάνουν όλοι οι Ιταλοί, μόλις μαθαίνουν ότι μεταφράζω τα βιβλία του Camilleri. «Μα είναι δυνατόν; Δεν γίνεται, όλη η ουσία είναι στο παιχνίδι της γλώσσας!» κ.λπ. Και όντως δεν γίνεται. Η γλώσσα του Camilleri δεν μπορεί να «μεταφερθεί» στη μετάφρασή μου. Η στρατηγική μου προδίδει ριζικά την έννοια της ισοδυναμίας.

Κάθε μεταφραστής του Camilleri επιλέγει τη δική του στρατηγική. Κάποιος υποκαθιστά με φυσικότητα τις διαλέκτους του νότου με εκείνες του τόπου του. Η γαλλική γλώσσα προσφέρει δυνάμει κάποιες μεσογειακές αποχρώσεις, της Μασσαλίας λόγου χάρη. Στη Νορβηγία κάτι τέτοιο είναι αδύνατον, διότι μια νορβηγική διάλεκτος θα μεταφέρει τον αναγνώστη σε έναν τόπο που ουδεμία σχέση θα έχει με τις ηλιόλουστες φοινικιές στη Σικελία. Οι δικές μας διάλεκτοι θα φέρνουν στον νου πυκνά, σκοτεινά ελατοδάση, κατάλευκα οροπέδια με θερμοκρασία 40 βαθμών υπό το μηδέν, αλιευτικά σκάφη μέσα στον πάγο σε θύελλα στην Αρκτική θάλασσα.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα με τον Camilleri είναι ότι χρησιμοποιεί τη διάλεκτο αφηγηματικά. Δηλαδή, χρησιμοποιώντας τη σικελική διάλεκτο, καταφέρνει με τρόπο πολύ αποτελεσματικό να πει πολλά και διαφορετικά πράγματα στον ιταλό αναγνώστη, χωρίς να μιλήσει για το καθένα χωριστά. Δεν χρειάζεται να δώσει ιστορικά και ανθρωπολογικά σημεία αναφοράς, να περιγράψει τοπία, να μιλήσει για τον εσωτερικό ρατσισμό στην Ιταλία. Ένα Ιταλός αναγνώστης ξέρει αμέσως μόλις ανοίξει ένα βιβλίο του Camilleri ότι βρίσκεται στη Σικελία, με όλα όσα αυτό σημαίνει (τα εσπεριδοειδή, τις φοινικιές, τον Τζιοβάνι Φαλκόνε, τον Λεονάρντο Σάσα, το κρασί Nero d' Avoia, τον Πιραντέλο, τους Σαρακηνούς, οι Νορμανδούς, την Αίτνα, την Έννα, τον τόνο, τα μύγδαλα, κ.λπ.).

Ο συγγραφέας γνωρίζει την ικανότητα αυτή των αναγνωστών του και βασίζεται στον καθέναν από αυτούς ότι θα «γεμίσει τα κενά» της αφήγησης. Θυμηθείτε τη θεωρία του Ουμπερτίνο Έκο, ότι ένα κείμενο είναι μια «οκνή μηχανή» –a lazy machine- που ζητά από τον αναγνώστη να κάνει πολλή από τη δική του δουλειά.

Ένας νορβηγός αναγνώστης λοιπόν που θα πρέπει να γεμίσει αυτά τα κενά, δύσκολα θα καταλήξει στη Σικελία. Θα χαθεί πολύ νωρίτερα στον δρόμο. Πέραν αυτού, να προσθέσουμε ότι για τον μέσο Νορβηγό η Ιταλία είναι κατά κύριο λόγο ένα ενιαίο πράγμα. Η Ιταλία είναι το Τορίνο και η Βενετία και η Φλωρεντία και η Ρώμη και Σικελία και η Νάπολη και τα μακαρόνια και η παρμεζάνα και η μοτσαρέλα και η Φερράρι και ο Μιχαήλ Άγγελος και ο Αρμάνι και το Μιλάνο και ο Δάντης και το κιάντι και το Campari και το Κολοσσαίο και η Πομπηία και το "O sole mio" και οι γονδολιέρηδες και το Ρίμινι και πάει λέγοντας. Η Ιταλία σπανίως είναι για τον Νορβηγό ο Πίππο Μπάουντο, το Μαρεκιάρο, ο Έντζο Τόρτορα, ο Φράνκο κι ο Τσίτσιο, η σαπουνόπερα Un posto al sole, η Ραφαέλα Καρρά, η Φρέτζενε, η Κιότζια, το Μπάρι, η Καζέρτα, η σκαρμότσα, το Μπέργκαμο, το Φροζινόνε, η κασάτα, ο Τζιοβάνι Τζεντίλε, ο Ματσίνι, ο Βέργκα, ο Τοτό, ή ο αιώνιος πόλεμος μεταξύ των οπαδών του παντόρο και του πανετόνε.

Με όλα αυτά θέλω να πω ότι οι σχετικές γνώσεις του αναγνώστη εδώ στη Νορβηγία είναι περιορισμένες και φτάνουν ως ένα σημείο μόνο. Και η Ιταλία είναι πάντα η Ιταλία, βόρεια, νότια και λοιπά, την Αδριατική και στο Τυρρηνικό πέλαγος. Θυμηθείτε ότι για έναν Νορβηγό ακόμη και η Δανία είναι ΠΟΛΥ νότια. Μια ολόκληρη μέρα ταξίδι! Για να μη μιλήσουμε για τη Γερμανία: όλοι νότιοι/καθολικοί.

Έρχομαι λοιπόν τώρα στο διά ταύτα, μην ανησυχείτε: για να έχει ο αναγνώστης της μετάφρασής μου του Camilleri τη σωστή αίσθηση του κειμένου, αντικατέστησα το παιχνίδι με τις διαλέκτους με ένα παιχνίδι εθνικών γλωσσών, υπό την εξής έννοια: η απόσταση μεταξύ Φλωρεντίας και Παλέρμο μπορεί, κατά κάποιον τρόπο, να συγκριθεί με την απόσταση μεταξύ Νορβηγίας και Ιταλίας. Επέλεξα να αφήσω αρκετές αναφορές μέσα στο κείμενό μου στα ιταλικά, χρησιμοποιώντας λέξεις που εύκολα τις καταλαβαίνει κανείς (όπως δηλαδή γίνεται και με τα σιτσιλιάνικα του Camilleri, τα καταλαβαίνεις χωρίς λεξικό, απλώς σου παίρνει λίγο χρόνο), προσφωνήσεις όπως commissario, avvocato, cavaliere, signora, τυπικά ιταλικά φαγητά, την omertà, τον caro, κάποιες εκφράσεις με πλάγια, που αμέσως μετά εξηγούνται. Με τον τρόπο αυτό το κείμενο παραπέμπει διαρκώς στην ιταλικότητα του κειμένου (η οποία για μας περιλαμβάνει και τη σικελικότητα). Το παιχνίδι είναι διαφορετικό, αλλά ανάλογο. Αντιλαβού; (όπως λένε συχνά οι Σικελοί του Camilleri).

Ασκήσεις

- Αφού μελετήσετε το κεφάλαιο, να εντοπίσετε σε δύο διαφορετικές μεταφράσεις του σονέτου «Ομορφιά» του Baudelaire τις υφολογικές διαφορές και να σχολιάσετε τη λειτουργία τους.
- Δώστε ένα παράδειγμα σε καθεμία από τις τεχνικές μετάφρασης της μεταφοράς, παραθέτοντας το ξένο κείμενο και το μετάφρασμα (κατά το παράδειγμα του Gide).

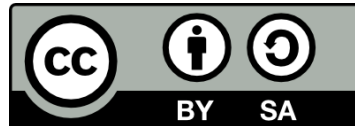
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Δημητρούλια Ξανθίππη. «Λογοτεχνική Μετάφραση Ι. Περί ύφους». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://opencourses.auth.gr/courses/OCRS310/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Ευαγγέλου Χριστίνα
Θεσσαλονίκη, Σεπτέμβριος 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

